

Finanční a provozní páka v podniku

Finanční páka

- Finanční páka (také financial leverage, financial gearing) je rozsah, v jakém je cizí kapitál (dluhy) použit k financování podniku

$$\text{Finanční páka} = \frac{\text{aktiva}}{\text{vlastní kapitál}}$$

Finanční páka

- ❑ Finanční páka zvyšuje míru výnosnosti vlastního kapitálu (za předpokladu, že míra zhodnocení vloženého kapitálu podnikem je vyšší než úroková míra z cizího kapitálu)
- ❑ Vyšší zadluženost zvyšuje riziko podnikání, přičemž vyšší zadlužení vede zároveň k růstu úrokové míry cizího kapitálu
- ❑ Finanční páka je založena na principu, že cizí kapitál je levnější než vlastní kapitál
- ❑ Výhodnost použití cizího kapitálu se zjišťuje porovnáním ROA a ROE

- ❑ Index finanční páky:

$$\text{Index finanční páky} = \frac{\text{ROE}}{\text{ROA}} > 1$$

Finanční páka

Důvody pro využití cizího kapitálu:

- ❑ podnikatel nemá dostatečný vlastní kapitál při založení podniku, nebo přechodně nedisponuje potřebným kapitálem v době, kdy jej potřebuje u uskutečnění akce,
- ❑ použitím cizího kapitálu nevznikají poskytovateli žádná práva v přímém řízení podniku,
- ❑ cizí kapitál je většinou levnější než vlastní kapitál, jeho použití zvyšuje rentabilitu podniku.

Důvody proti využívání cizího kapitálu:

- ❑ cizí kapitál zvyšuje zadluženost podniku a tím snižuje jeho finanční stabilitu,
 - ❑ každý další dluh je dražší a je obtížnější jej získat, neboť potenciální věřitelé se obávají o svůj kapitál,
 - ❑ vysoký podíl cizího kapitálu omezuje jednání managementu, které musí být přizpůsobeno věřitelům.
-

Finanční páka

- Ke sledování pákového efektu byl použit podnik uvedený v řešených příkladech vertikálního a horizontálního rozboru rozvahy a výkazu zisků a ztrát, přičemž tyto výkazy zároveň obsahují základní data potřebná ke konstrukci příslušných ukazatelů.

 - Výsledky v jednotlivých letech jsou následující:
 - rok 1995
 - Finanční páka = 1,3186
 - ROE = 0,0371, ROA = 0,0281
 - rok 1996
 - Finanční páka = 1,3754
 - ROE = 0,0018, ROA = 0,0008
 - rok 1997
 - Finanční páka = 2,2948
 - ROE = 0,0411, ROA = 0,0178
-

Provozní páka

- Provozní páka je **změna zisku v souvislosti se změnou objemu výroby** (tržeb) při různých proporcích mezi fixními a variabilními náklady
- Čím je podíl fixních nákladů na celkových nákladech podniku vyšší, tím větší jsou změny zisku při změnách tržeb
- Velikost provozní páky lze měřit tzv. stupněm provozní páky (S):

$$S = \frac{\frac{Z_1 - Z_0}{Z_0}}{\frac{T_1 - T_0}{T_0}}$$

Kde: Z ... velikost zisku v jednotlivých obdobích (0 a 1)
T ... velikost tržeb v jednotlivých obdobích (0 a 1)

Provozní páka

- Existují dva podniky, které se liší pouze podílem fixních a variabilních nákladů. Fixní náklady podniku A jsou 200 000 Kč, podniku B 1 200 000 Kč. Variabilní náklady podniku A jsou 30 Kč/ kus, variabilní náklady podniku B jsou 10 Kč/kus. Prodejní cena výrobku je 40 Kč. Stanovte stupeň provozní páky

Prodej ks.	Podnik A			Podnik B		
	Tržby	Náklady	Zisk	Tržby	Náklady	Zisk
10 000	400	500	-100	400	1 300	-900
20 000	800	800	0	800	1 400	-600
30 000	1 200	1 100	100	1 200	1 500	-300
40 000	1 600	1 400	200	1 600	1 600	0
50 000	2 000	1 700	300	2 000	1 700	300
60 000	2 400	2 000	400	2 400	1 800	600

Provozní páka

Podnik s vysokým stupněm fixních nákladů dosáhne bodu zvratu při dvojnásobném objemu prodeje než podnik s nižším stupněm fixních nákladů. Změna prodeje z 50 000 na 50 500 kusů (o 1%) přitom znamená:

Podnik A

$$S = \frac{\frac{305\,000 - 300\,000}{300\,000}}{\frac{2\,020\,000 - 2\,000\,000}{2\,000\,000}} = 0,016, \text{ tj. } 1,6 \%$$

Podnik B

$$S = \frac{\frac{315\,000 - 300\,000}{300\,000}}{\frac{2\,020\,000 - 2\,000\,000}{2\,000\,000}} = 0,05, \text{ tj. } 5 \%$$

V podniku A se při zvýšení prodeje o jedno procento zvýší zisk o 1,6 procenta.

V podniku B se při zvýšení objemu prodeje o jedno procento zvýší zisk o 5 procent.

Podnik B je tak více rizikový (při recesi), nicméně při růstu prodeje jeho zisk roste rychleji.

Analýza bodu zvratu podniků

